

GAZETA LWOWSKA.

PRENUMERATA na GAZETĘ LWOWSKĄ.

W roku następującym 1860 wychodzić będzie GAZETA LWOWSKA z DODATKIEM DZIENNYM i TYGODNIOWYM jak zwykle codzien, prócz Świąt i Niedzieli. Cena prenumeraty kwartalna, mianowicie:

od 1go stycznia do ostatniego marca 1860 wypada:

dla miejscowych 4 zł. } waluty austr.
dla zamiejscowych z pocztą 5 zł. }

Przesyłki (franco) odbiera Kantor Gazety Lwowskiej, ulica Niższa Ormiańska Nr. 347

PRZEGLĄD.

Monarchya Austriacka. — Portugalia. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Belgia. — Włochy. — Turcyja. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austriacka.

Sprawy krajowe.

(Posiedzenie komisji obradującej nad ustawą gminną na dniu 26. listopada.)

Posiedzenie zagaja odczyt §. 75, a ten jest treści następującej:

§. 75. „W razach przeszkodzenia zastępuje wójta najstarszy przysiężny.“

Ze względu na powziętą przy §. 19 uchwałę zostaje paragraf ten wymazany.

§. 76. „Pisarz gminny spełnia zlecenia wójta, lecz nigdy nie działał samoistnie.“

„Jest odpowiedzialny za wierne spełnianie otrzymanych zleceń i za każdą nienagę w zastosowaniu swej znajomości czytania i pisania.“

„Pisarza gminnego mianuje wydział gminny, potwierdza urząd powiatowy, w przytomności wydziału składa przysięgę w ręce wójta i na wniosek zwierzchności gminnej może być oddalony z ramienia wydziału gminnego.“

Referent nadmienia, że ze względu na powziętą przy paragrafie 18. uchwałę należałoby i ten §. wymazać. Ponieważ jednak w gminie musi się zawsze znajdować człowiek, co zawiaduje sprawami pismieniami, przeto nie zdaje się zbyt szkodliwym zatrzymanie postanowienia tego paragrafu, bo te robiąc takiego człowieka odpowiedzialnym za wszelką nienagę w zastosowaniu swej znajomości czytania i pisania, ujmują mu także wszelką samodzielność.

Paragraf ten zawiera także słuszną modyfikację ustawy gminnej z kwietnia 1859. W ustawie tej znajduje się postanowienie, że w gminach, gdzie wójt nie jest uzdolniony zawiadywać sprawami publicznymi, ma być ustanowiony zawiadowca spraw, który pod nadzorem wójta lecz pod swą własną odpowiedzialnością ma sprawować publiczne sprawy z wyjątkiem jurysdykcji karnej i cywilnej.

Ustanowienie takiego zawiadowcy ułatwiłoby wprowadzić tok spraw publicznych, ale dla gminy samej, dla jej dalszego rozwoju a nawet dla porządku w stosunkach gminnych, ściągłoby zbyt zgubne skutki w naszym kraju.

Gminy są zwyczajnie zanadto biedne, by mogły należycie opłacić porządnego zawiadowcę spraw; wybór padałby zatem na ludzi, co nie mogąc nigdzie znaleźć pomieszczenia, za pomniejszą renumerację podejmowaliby się podobnych obowiązków u gminy, lecz za to złą administracją spraw publicznych wetowaliby sobie na odwrót niskie wynagrodzenie.

Instytucya zawiadowców spraw zwichnęłaby się zupełnie z czasem i stałaby się plagą ludu wiejskiego.

Władza i powaga wójta nielaby w obec znaczenia podobnego zawiadowcy, co szkodliwie wpływałoby na porządek w stosunkach gminnych.

Referent zatrzymał zatem istniejących obecnie pisarzy gromadzkich, postawił ich jako prostych wykonawców wójtowskich zleceń, wyraźną ustawą ujął im wszelką samodzielność w czynnościach i włożył na nich tylko odpowiedzialność za prawdziwe zastosowanie swej znajomości czytania i pisania.

Dla zakresu przydzielonych wójtowi spraw, które nie tyle wymagają umiejętności, co zdrowego rozsądku, takzwanego rozumu wójtowskiego, sumiennosci i uczciwości, których przymiotów wypada się z góry spodziewać u wójta, wystarcza pisarz gminy na takim stanowisku.

Z innej strony pożądaną będzie i wtedy nawet przyjąć odnośną do pisarza gminnego postanowienie tego paragrafu, jeżeli ustawa gminna, jak to uchwalono przy §. 18, pominie zupełnie

osobę, co ma zawiadywać sprawami pismieniami, bo w każdym razie nie ohejdzie się bez człowieka do zawiadywania tych spraw.

Jeden z członków komisji proponuje wymazać ten paragraf, bo ustawa gminna nie zna żadnego pisarza.

Przeciw temu wnioskowi a za zatrzymaniem paragrafu przemawia inny członek, wynurzając, że ponieważ musi ktoś zawiadywać w gminie sprawami pismieniami, przeto byłoby zupełnie odpowiedniem, wyraźnie oznaczyć ustawą, że człowiek taki nie może nigdy działać samoistnie i winien ślepo ulegać zleceniom wójta, zawsze jednak odpowiada za prawdziwe zastosowanie swej znajomości czytania i pisania.

Przeciw tej uwadze a za wymazaniem paragrafu przytacza dwóch członków komisji, że w instrukcyi dla wójtów można określić stanowisko takiego człowieka, lecz że właśnie przyjmując postanowienie o pisarzu do ustawy gminnej, przyłożyłoby mu się za wielkie znaczenie z uszczerbkiem powagi wójta.

Byłoby więc stosowniej nie wspominać wcale w ustawie o podobnym człowieku.

Większość oświadcza się za wymazaniem tego paragrafu.

§. 77. „Każde pismo w imieniu gminy musi być zaopatrzone podpisem wójta z odciskiem pieczęci gminnej.“

„W ogóle ma wójt, ilekroć podpisuje imię swe w charakterze wójta, wyciskać zarazem pieczęć gminną.“

„Dokumenta prawne podpisuje wójt i jeden przysiężny a jeżeli do sprawy prawnej udzielił i wydział gminny swego przyzwolenia, podpisują nadto i dwóch radnych (członków wydziału).“

Postanowienie, by wójt zawsze z podpisem swego nazwiska wyciskał także i pieczęć gminną, zamierza zapobiegać pismom podrobionym.

Dwa pierwsze ustępy tego paragrafu przyjmuje komisya bez debaty jednogłośnie.

Co do ostatniego ustępu podaje jeden członek komisji wniosek, by w tych gminach, gdzie ani przysiężni ani członkowie wydziału nie umieją pisać, duchowny miejscowy dołączał potwierdzenie na wystawionym dokumencie prawnym, że przyłożyli swoje znaki krzyża i ręki i podpisali swe nazwiska.

To stosowałoby się tylko do dokumentów prawnych, inne pisma miałyby tylko podpisywać wójt z odciskiem pieczęci.

Na zarzut jednego z członków komisji, że takie legalizowanie nie stanowi prawnego dowodu sądowego, i że ten kto wchodzi z gminą w jakąś umowę prawną, będzie się starał o sądowe czyli notaryalne legalizowanie, pozostaje wniosek w mniejszości.

Rozdział VI.

O administracji gmin.

§. 78. Własność gminy ma być spisana w inwentarzu, do którego wolno wglądać każdemu członkowi gminy.

Referent nadmienia, że ustawa gminna z kwietnia 1859 postawiła naprzód ogólny paragraf o administracji majątku gminnego.

Paragraf ten opuszczono w projekcie, bo tego rodzaju ogólne paragrafy nie zawierają dokładnych postanowień, i rozumiały się same z siebie.

Jeden z członków komisji odpowiada na to, że nie należy pomijać ogólnych paragrafów, bo ustawa powinna gminy oświecać i wyraźnie przedstawiać im ich obowiązki.

Mowca podaje zatem wniosek, by przyjąć §. 58. i §. 61. ustawy gminnej z kwietnia 1859, i podnieść szczególnie różnicę między majątkiem a dobrem gminy.

Przeciw temu zarzuca referent, że postanowienia §. 61., by administrację prowadzić z gorliwością uczciwego ojca rodziny itd. należą do instrukcyi.

Za przyjęciem §. 58. ustawy z kwietnia 1859 oświadcza się jeden z członków komisji i wnosi następujące ułożenie:

„Każda gmina obowiązana jest przechowywać ściśle, utrzymywać bez nadwężenia i troskliwie administrować cały swój majątek.“

„Z niego należy spisać i prowadzić w porządku inwentarz, do którego wolno wglądać każdemu członkowi gminy.“

Ułożenie to przyjmuje komisya większością głosów.

§. 79. „Przewyżki roczne należy z prawną gwarancją korzystnie lokować i przyłączyć je do kapitału pierwotnego.“

Jeden z członków komisji podaje *wniosek przeciwny*, by paragraf ten ułożyć w następujący sposób:

„Przewyżki roczne, które przenoszą zwyczajne potrzeby gminy, należy niezwłocznie z prawną gwarancją korzystnie lokować, i jeżeli nie są przeznaczone na pewne cele gminy, przyłączyć do kapitału pierwotnego.“

Jeden z członków komisji popiera ten wniosek z tym dodatkiem, że w administracyjnym roku mogą zejść potrzebne wydatki, których nie pokrywa budżet, i które możnaby opędzić z nadwyżek upłynionego roku.

Nie dałoby się to jednak przeprowadzić, gdyby nadwyżki przyłączono zaraz do kapitału pierwotnego.

Trzeci członek komisji pragnie między korzystną lokacją a kapitalizowaniem nadwyżek oznaczyć różnicę.

Za ułożeniem projektu przytacza jeden członek komisji, że ponieważ gminie wolno w razie potrzeby sprzedać nawet część swego majątku, wypadłoby zatrzymać ułożenie osnowy, jak je podaje projekt.

Ułożenie projektu utrzymuje się większością głosów.

§. 80. „Posiadłości gruntowe i prerogatywy należy w porządku wydzierzawiać i sprzedawać w drodze publicznej licytacji.“

Paragraf ten przyjęto *jednogłośnie*.

§. 81. „Podział majątku gminnego pomiędzy członków gminy nie może nastąpić pod żadnym warunkiem.“

Referent usprawiedliwia tem postanowienia tego paragrafu, że członkowie gminy nie powinni się bogacić z szkodą późniejszych generacji.

Przedewszystkiem zawiązuje się dłuższa debata nad pojęciami: *dobro gminy i majątek gminy*, a mianowicie pod które z tych dwóch pojęć należy policzać pastwiska.

Referent broni zasady, że za dobra gminy należy uważać to tylko, co służy do ogólnego użytku w gminie, jak n. p. drogi, mosty, studnie gminy itp.

Pastwiska gminne, które w życiu zwyczajnem uchodzą często za dobro gminy, są jednak *nieruchomym majątkiem gminy*, bo posiadanie jej należy do gminy; a pojedynczy członkowie gminy używają na niej tylko służebności paszy dla bydła.

Podział dobra gminy w tej myśli, jak je uważa referent, nie da się nawet bezwzględnie pomyśleć, podział majątku gminnego (oraz z pastwiskami gminnymi) nie może być pozwolony z przytoczonych powyżej powodów w moc §. 80.

Przeciw temu zarzuca jeden z członków, że w ten sposób możnaby utrzymywać, iż własność studni należy do gminy, a służebność czerpania wody do pojedynczych członków gminy.

Przeciw ułożeniu §. 80. według wyrażonej myśli referenta, a to, że podział majątku gminnego nie może być pod żadnym względem pozwolony, występuje kilku członków, bo mogą snadnie zejść wypadki, gdzie należałoby zyczeć, by podzielono pastwiska, które w ten tylko sposób mogą stać się uprawną rolą.

Kilku członków komisji zabiera jeszcze głos bądź za, bądź przeciw temu zdaniu, a po dłuższej debacie powstają następujące wnioski:

1. *Wniosek*: Wymazać cały paragraf, bo z góry nie dadzą się oznaczyć wypadki, w których mógłby nastąpić podział.

2. *Wniosek*: Ułożyć paragraf w sposób następujący: „Majątek gminy nie może być podzielony bez przyzwolenia władzy krajowej.“

3. *Wniosek*: Gminie nie przysługują prawo rozdzielać majątek gminy pomiędzy członków gminy.

Do trzeciego wniosku przybywają następujące poprawki:

1. *Poprawka*: Po słowach: „*pomiędzy członków gminy*“ położyć: „*samowładnie*“.

2. *Poprawka*: Aby gmina nie myślała, że podział jest bezwzględnie niepodobny, wypada postanowienie 3. wniosku wyświecić lepiej w instrukcji.

Do głosowania przychodzi przedewszystkiem pierwszy wniosek i pozostaje w mniejszości.

Dalej wytoczyło się głosowanie nad zasadą, czy podział dobra gminnego może być pozwolony lub nie.

Większość oświadcza się za dopuszczeniem podziału w zasadzie.

Nakoniec przyjęto większością głosów ułożenie trzeciego wniosku z drugą poprawką.

Jeden z członków komisji *proponuje ustanowić, że przekształcenie własności gminnej może nastąpić tylko za przyzwoleniem władzy krajowej*, bo nie można przecież przypuszczać, by wydział gminy miał prawo dobro gminy zmieniać na majątek gminy.

Na to zarzuca referent i z nim jeden z członków komisji, że postanowienie to jest zbyteczne, bo przekształcenie nie jest właściwie niczem innym, jak tylko oznaczeniem rodzaju i sposobu używania, a zatem należy do administracji.

Takie postanowienie odjęłoby gminie wszelką autonomię.

Jeśli bowiem zgadza się gmina na to, że ma być przedsięwzięta reforma, to oczywiście wymaga tego jej dobro.

Jeśli sprzeciwia się niektórzy członkowie gminy, to sprawa ta pójdzie i tak pod rozstrzygnięcie władz, kiedy wolno zaność zażalenie do przełożonej władzy przeciw uchwałom wydziału.

Przy głosowaniu pozostał wniosek w mniejszości.

§. 82. „Rok administracyjny gminy zaczyna się z 1. listopada każdego roku, a kończy z ostatnim październikiem roku następnego.“

Referent robi uwagę, że w ustawie gminnej z kwietnia 1859 §. ten opiewa następnie:

„Rok administracyjny gminy jest taki sam, jak u rządu.“

Dla większej zrozumiałości ułożono to postanowienie w sposób podany w powyższym paragrafie.

1) Jeden z członków komisji wnosi, *ażebym zatrzymać ułożenie tego paragrafu, jakie jest w ustawie gminnej z kwietnia 1859*, gdyż na przyszłość mógłby się zmienić administracyjny rok państwa.

2) Inny członek *proponuje* następujące ułożenie: „Rok administracyjny gminy jest taki sam, jak u rządu. Zaczyna się z 1. listopada i t. d.“

3) Trzeci członek robi *wniosek, ażebym rok słoneczny przyjęć za rok administracyjny gminy*.

Referent przytacza, że przyjęcie roku administracyjnego państwa dla tego jest potrzebne, ponieważ dodatki do stałych podatków pobiera się równocześnie z podatkami, którego pobór uregulowany jest podług administracyjnego roku państwa.

Trzeci wniosek został odwołany.

Przy głosowaniu utrzymał się drugi wniosek większością głosów.

§. 83. „Budżet dochodów i wydatków gminy i zakładów gminnych układa zwierzchność gminy i powinna przedłożyć go wydziałowi gminnemu najdalej po koniec lipca.“

Jeden z członków komisji robi uwagę, że dochody i wydatki gmin wiejskich za zwyczaj są niezmiennie; dlatego *proponuje mówca, ażebym u gmin wiejskich układano preliminarz na trzy lata*.

Przeciw temu wnioskowi zarzuca jeden z członków komisji, że roczne układanie budżetu i połączone z tem częstsze narady nad sprawami gminy obudzają większy interes u członków gminy.

Wniosek ten pozostał w mniejszości.

Jeden z członków gminy zaproponował następujące większością głosów przyjęte ułożenie paragrafu:

„Dla każdej gminy musi układać budżet dochodów i wydatków zwierzchność gminy, i najdalej do końca lipca każdego roku przedkładać go wydziałowi gminnemu do rozpoznania.“

§. 84. „Na czterdzieści dni przed rozpoznaniem budżetu może każdy członek gminy przejrzeć go i wnieść przeciw niemu swoje zarzuty, które przy rozpoznaniu mają być wzięte pod rozwagę.“

Ten paragraf przyjęto *jednogłośnie*.

§. 85. „Najdalej do końca września należy przedłożyć rozpoznany budżet urzędowi powiatowemu.“

„Urząd powiatowy może nakazać zmianę w budżecie tylko w takim razie, jeżeli zawiera niepewne lub szkodliwe interesom gminy dochody lub wydatki, lub jeżeli w wydziale gminnym za wotowanemu pokryciu niedoboru odmówiła władza swego przyzwolenia (§. 50 i 51).“

Jeden z członków komisji proponuje wymazać słowa: „*lub szkodliwe interesom gminy*“, bo wyraz „*nieprawne*“ wystarcza sam o sobie.

Wniosek ten przyjęto większością głosów; za to inny *wniosek*, by wymazać ostatni ustęp paragrafu od słów: „*lub jeżeli w wydziale gminnym i t. d.*“, bo wyraz „*nieprawne*“ zamyka sobie to postanowienie, odwołano napowrót po objaśnieniu, jakiego przykładami udzielił przydujący.

§. 86. „Przy administracji dochodów i wydatków należy się wiernie trzymać budżetu.“

Paragraf ten przyjęto *jednogłośnie*.

(C. d. n.)

Portugalia

(Nowa ustawa wyborcza.)

Lizbona, 26. listopada. Do *Univers* piszą, że nowa portugalska ustawa wyborcza dzieli ląd stały i pograniczne wyspy na 165 obwodów (14 na wyspy). Każdy obwód o 6000 mieszkańców mianuje deputowanego; nowa izba zatem liczyć będzie 165 deputowanych. Wyborca musi liczyć 25 lat i płacić podatku najmniej 1000 reisów (5 frank). Książę Leopold, brat Królowy Stefani, przyjechał tu dnia 23. listopada; 17. wyjechał z Southamptonu.

Hiszpania.

(Ratyfikacja konwencji z Rzymem. — Z teatru wojny. — Nowiny dworu.)

Madryt, 1. grudnia. *Correspondencia* pisze, że konwencja między Hiszpanią a papieską stolicą ratyfikowano w Rzymie dnia 25. listopada.

— Gubernator z Kadyxu donosi ministrowi spraw wewnętrznych pod dniem 27. listopada: „Dowódca afrykańskiej armii odpłynął dzisiejszego wieczora o 10 godzinie parostatkami „Vulcano“ do Ceuty, a w godzinę później odpłynęła pierwsza dywizja drugiego korpusu armii 7 parostatkami.“

Znaczna liczba Maurów uderzyła dnia 30. listopada na jednę z redut na prawo od obozu pod Ceutą. Odparła ich jednak dywizja Gasset z 1. korpusu. Marszałek O'Donnell dowodził osobiście. Hiszpanie utracili w poległych i rannych 120 ludzi; nieprzyjaciel poniosł klęskę dotkliwą. Reszta armii odpłynęła niezwłocznie z Malagi, Algiesiry i Kadyxu.

Madryt, 2. grudnia. *Gaceta* z dnia dzisiejszego, ogłasza następujący dekret Królowy: „Upoważniam Króla, mojego wysokiego, wielce ukochanego małżonka, ażebym zaraz po udzieleniu

świętego sakramentu chrztu Infantowi albo Infantce, które za najwyższą pomocą wydam na świat, udekorował: w pierwszym razie Infanta orderem złotego runa i wielkimi krzyżami królewskich orderów Karola III., Izabeli katolickiej i świętego Jana Jerozolimskiego, w drugim wypadku zaś, Infantkę, wstęgą honorowych dam Królowy Maryi Louizy. Dano w pałacu dnia 1. grudnia 1859. Królowa.

Anglia.

(Sygnały ogniste nowego wynalazku. — Rozporządzenia względem kary wojskowej.)

Londyn, 9. grudnia. Robiono powtórnie próby z nowymi nocnymi sygnałami wynalazku p. Silas nad Tamizą na przeciw Greenwichu i wypadły tak dobrze, że zapewne zaprowadzone będą na flocie tak wojennej jak i kupieckiej. Sygnały takie będą albo zatykać na okrętach albo osadzać na pływających beczkach, ażeby wskazywały drogę. Światło które przy nadmienionych próbach puszczano w wodę, zanurzało się na 30 stóp głębokości i paliło się jeszcze pod wodą na dnie tak mocno, że dłuższy czas oświecało powierzchnię wody i szczyty pobliskich okrętów.

— W uzupełnieniu rozporządzenia nadkomendy względem zniesienia cielesnej kary za przestępstwa pierwszego stopnia w armii, ogłoszone zostało nowe rozporządzenie. Wszyscy żołnierze na teraz w służbie, z wyjątkiem tych tylko, którzy stali się winnymi dezerccji albo jakiegokolwiek innej ciężkiej zbrodni, albo przestępstwa, nieprzyzwoitych gwałtów albo występnych nienaturalnych skłonności, mają być policzeni na mocy tego rozporządzenia do pierwszej klasy; (zatem nie są narażeni na karę cielesną). Jego królewiczowska Mość najwyższy komendant spodziewa się, że wszyscy ci, którzy na własną i armii hańbę dopuścili się jakiegokolwiek innego na zdegradowanie zasługującego przestępstwa, korzystać będą z tej sposobności, ażeby się oczyścić i odwrócić od siebie dalszą hańbę, która przy ich zatwardziałości postępowaniu na drodze zbrodni, spadłaby na nich niezawodnie. Dawniejsze wyroki sądów wojennych muszą być i na przyszłość wiązane do protokołu, ażeby według tego ocenić charakter obwinionego i wymierzyć jego karę. Oficer, który takie dawniejsze sądownictwa podaje do protokołu, ma równocześnie podać, do której klasy obwiniony należy. Zdegradowanie żołnierza do drugiej klasy albo przeniesienie go na powrót do klasy pierwszej, należy wpisać w księgach pułku.

Francya.

(Pełnomocnicy hiszpańscy na kongres. — Mianowania. — Doniesienia z nowej Kaledonii.)

Parż, 9. grudnia. Z Hiszpanii nadeszło już urzędowe oświadczenie względem przystąpienia do kongresu. Pełnomocnikami Hiszpanii mianowani są pp. Mon i Martinez de la Rosas.

— *Monitor* ogłasza następujące mianowania dyplomatów: Książę de la Tour d'Auvergne dotąd nadzwyczajny poseł i pełnomocny minister w Turynie w tym samym charakterze do Berlina na miejsce margrabiego de Moustier mianowanego pełnomocnikiem w Wiedniu; baron Talleyrand obejmuje ambasadę w Turynie; hrabia Sartiges, dotąd w Washingtonie, udaje się na miejsce barona André do Hagi; na jego miejsce zaś do Washingtonu mianowany został p. Mercier dotąd w Sztokholmie, gdzie teraz zastąpi go hrabia Damrémont, dotąd w Hanowerze; Baudin, dotąd w Darmsztadzie, przeznaczony został na miejsce p. Dotezac, do Kopenhagi; hrabia Commingo Guitaud dotąd w Kasslu, na miejsce margrabiego de Lisly de Siry do Lizbony; hrabia Reiset do Kassel; Bourrée na miejsce zmarłego barona de Serre do Aten; margrabia de Banneville, dotąd legacyjny sekretarz 1. klasy i drugi pełnomocnik przy konferencyach w Zuryku, na miejsce barona de Meneval do Mnichowa; baron de Malaret dotąd sekretarz 1. klasy do Hanoweru, a Sampayo dotąd sekretarz 1. klasy do Kasslu w charakterze pełnomocnego ministra. Prócz tego zostali mianowani sekretarzami 1. klasy: hrabia Mosburg Rothan i margrabia de Cadore; sekretarzami 2. klasy: Saillard i wicehrabia de Contades, a sekretarzami 3. klasy: margrabia de Moges i hrabia de Latour-Maubourg.

Jeden z adjutantów Cesarza wyjechał do Toulonu, reprezentować swojego Pana przy odjeździe wojsk przeznaczonych do Chin. Powołani tu marszałkowie Baraguay d'Hilliers i Niel już przyjechali. Słychać o zmianie w nadkomendzie włoskiej armii okupacyjnej i w ministerium wojny. Ma być także utworzony wysoki urząd wielkiego marszałka pałacowego; za panowania pierwszego Cesarza, piastował ten urząd p. Duroc.

Okręta, które miały odwieść wojska do Chin nie mogły odplynąć ostatnimi dniami dla nadzwyczaj burzliwego powietrza.

— Z **Sidney** donoszą pod dniem 13. paźdz.:

„W nowej Kaledonii rozstrzelano 3 Anglików, którzy z bronią w rękę wystąpili przeciw rządowi.“

Belgia.

(Czyność w izbach.)

Bruxela, 8. grudnia. Na dzisiejszem posiedzeniu uchwaliła izba reprezentantów zebrać się *in corpore* dnia 16. b. m. w rocznicę urodzin Króla w katedrze, gdzie będzie odspiewane *Te Deum*.

W odpowiedź na jedną z interpelacji oświadczył się minister finansów p. Frere przeciw zniesieniu listowej portoryi, przyznając jednak, że reforma sama przez się, pomijając sprawy skarbu państwa jest rzeczywiście przedmiotem pożądanym. Odwołując się do tego oświadczenia upraszał p. Vandennepeereboom, ażeby go nie posiadano o upor, jeżeli na przyszły rok przedłoży nanowo swój wniosek.

Włochy.

(Głosy za Ferdynandem IV. — Rozporządzenia rewolucyjne.)

Do *Neue Pr. Ztg.* piszą z Florencji:

„Dnia 28. listopada rano umieszczone były na murach miasta plakaty zawierające słowa: „Niech żyje Ferdynand IV.“ Dopiero koło 10 godziny pozrywała je policya. Głównie na placu katedralnym obstante były domy temi plakatami. Rozumie się, że nastąpią aresztacye.“

— Dekret rewolucyjnego rządu z dnia 28. listopada rozporządza, że mieszkańcy Piemontu, Lombardyi, Parmy, Modeny i Romanii z Toskaną składając jedno i to samo królestwo, nie mają być uważani w Toskanii za cudzoziemców lecz całkiem jako mieszkańcy Toskanii.

Inna uchwała zaprowadza od nowego roku piemontki regulamin wojskowy w Toskanii.

Na czas nieobecności p. Ricasolego, który wyjechał do Turynu porozumieć się z samym Królem w sprawie prorejeneyi p. Buoncompagni, prezyduje w rewolucyjnym ministerium, minister oświecenia i prowizoryczny minister spraw zewnętrznych margrabia Cosimo Ridolfi.

Turcyja.

(Konferencye dyplomatyczne. — Wystawa obrazów. — Pismo Mahomeda proroka. — Egzamin uczniów. — Wiadomości bieżące.)

Konstantynopol, 26. listopada. Według najnowszych na Tryest nadesłanych wiadomości z stolicy Turcyi, odbywają się liczne konferencye między ministrami Sułtana a posłami głównych mocarstw. Dnia 21. był sir H. Bulwer u wielkiego wezyra i ministra spraw zewnętrznych, u którego w tym samym dniu był także c. k. internuncyusz. Następującego dnia konferował rosyjski poseł z wielkim wezyrem.

— Przed kilką dniami urządził c. k. internuncyusz w teatrze Dolma Bakteze wystawę obrazów p. Schoeff; Sułtan oglądał je z wielką uwagą, przyczem wyraził baronowi Prokesch łaskawe swoje uznanie.

— Turецkiemu rządowi powiodło się nabyć bardzo kosztowną dla wyznawców Islamu relikwię. Jestto własnoręczne pismo ich proroka Mahometa, w którym wzywa Koptów, ażeby się nawracali do Islamu. Prawdziwość tego dokumentu ma być już udowodniona.

— W ministerium Szeik ul Islam ustanowiono komisję dla rozpoznawania moralności i postępowania nowych softów czyli uczniów, którzy pragną się wpisać. Tych, którzy nie mogą dać dostatecznych rekojmi odsyłają na powrót do domu.

— Ormiański patriarcha był temi dniami u greckiego patriarchy i zwiedził uroczyście święty synod. Ztąd rokoją, że wkrótce nastąpi zbliżenie się obudwu kościołów.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Wiedeń, 12. grudnia. Tutejsza ambasada hiszpańska otrzymała wczoraj następującą depezę telegraficzną:

Madryt, 10. grudnia. Wczoraj uderzyło 10.000 Maurów na wysunięte pozycye obozu. Drugi korpus armii odparł ich mężnie, poczem przypuścił sam atak i przyprawił nieprzyjaciela o stratę 300 poległych i 1000 ranionych. Z naszej strony jest 280 ludzi niezdatnych do boju. Naczelný wódz oddaje największą pochwałę tak wojskom, które miały udział w walce, jako też odwadze komenderujących generałów i oficerów.

Londyn, 11. grudnia. Dzisiejszy *Observer* donosi, że reprezentantami Anglii na kongresie będą lordowie Cowley i Wodhouse. Jak utrzymuje *Sunday-Times* zamyśla rząd domagać się kredytu na 12 milionów f. szt., by utrzymywać stale kraj w stanie obronnym.

Londyn, 12. grudnia. Dzisiejsza *Times* potwierdza mianowanie lorda Wodhouse drugim pełnomocnikiem Anglii na kongresie, i donosi oraz, że przybory artyleryi w Wolwichu mają być znacznie ulepszone.

Wiadomości handlowe.

Lwów, 14. grudnia. Na targ przedwczorajszy przypędzono 232 sztuk wołów, mianowicie ze Szczercza 2 stada po 31 i 8 sztuk, z Rozdołu 7 stad po 24, 24, 10, 15, 10 i 6 sztuk, z Josefsbergu 2 stada po 6 i 7 sztuk, z Bóbrki 2 stada po 15 i 40 sztuk, z Rozwadowa 13 a z Zimnej wody 9 sztuk. Z tej liczby sprzedano — jak nam donoszą — na targu 145 sztuk na potrzeb miasta, i płacono za woła, mogącego wazyć 280 £ mięsa i 30 £ łoju, 46zł.; sztuka zaś, którą szacowano na 430 £ mięsa i 70 £ łoju, kosztowała 82 zł. 50 c. Cena przeciętna była 60 zł. 23 c. za 320 £ mięsa i 41 £ łoju.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 13. grudnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 6° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	327.75	— 8.7°	87.6	połud.-zach. sł.	mgła
2. god. po poł.	326.95	— 3.9°	85.6	„ „	pochmurno
10. god. wiecz.	326.52	— 4.6°	86.9	południowy „	„

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 14. grudnia.

Hotel rosyjski: PP. Lenciewicz Erazm, z Zadwórza. — Czermiński Jul., z Glinian.
 Hotel europejski: Zarzycki Tyt., z Chotyłuba. — Roszkowski Antoni, z Brykonia. — Dylewski Mar., z Rolowa. — Ochocki Kal., z Białoboznicy. — Czajkowski Adolf, z Bóbrki. — Zawadzki Jan, z Firlejówki. — Ujejscy Bron. i Edward, z Lubszy.
 Hotel angielski: Herth Franc., z Ubiatycz.
 Do domu prywatnego pod nr. 371 m.: Rokoszowski Tyt., z Toustobab.
 Do domu zajezdnego pod nr. 179 1/4: Brückman Xaw., z Wołoszczy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 14. grudnia.

PP. Malczyński Jul., do Zarzecha. — Torosiewicz Michał, do Peltwy. — Hr. Badeni Alex., do Glinian. — Korytko Sew., do Sachodola.

T E A T R.

Dziś opera niemiecka: „Noceleg w Granadzie.”
 Jutro na scenie polskiej: „Sierota z Lowood,” dramat w 2 oddziałach a 5 aktach z niemieckiego.

Kurs lwowski.

Dnia 14. grudnia

	wał. austr.	gotówka		towarem	
		zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski		5	73	5	77
Dukat cesarski		5	76	5	81
Półimperyal zł. rosyjski		9	82	10	9
Rubel srebrny rosyjski		1	90	1	93
Talar pruski		1	85	1	88
Polski kurant i pięciozłotówka					
Galic. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	82	38	83	7
Galic. obligacje indemnizacyjne		74	41	75	27
3% Pożyczka narodowa		20	5	81	27

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 14. grudnia

1. Dług publiczny. A. Państwa. W walucie austriackiej po 5% za 100 zł. — Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 81. — Z roku 1851 serya B. po 5% za 100 zł. — Z konwersji kuponów po 5% za 100 zł. —

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 12. grudnia.

Dług publiczny.

	pien.	towar.
A Państwa.		
W austr. wal. po 5% za 100 zł.	69.75	70
Z pożyczki narodow. po 5% za 100 zł.	79.80	80
Z roku 1851, ser. B. po 5% za 100 "		
Metaliki po 5% za 100 zł.	73.30	73.40
dtto. po 4 1/2% za 100 zł.	65.25	65.50
Przeznacz. do wylos. z r. 1834 za 100 zł.	360.—	365.—
" 1839 " 100 "	119.75	120.—
" 1854 " 100 "	115.75	116.—
Renty Como po 42 lir. austr.	17.25	17.50

B. Krajów koronnych

Obligacje indemu. po 5% za 100 zł.	pien.	towar.
Niższej Austrii	92.50	93.—
Węgier	73.50	73.75
Banatu Temeskiego, Krocacy i Sławonii	72.—	73.—
Galicji	72.26	73.—
Bukowiny	71.—	71.50
Siedmiogrodu	71.25	71.75
innych krajów koronnych	86.—	93.—
Z klauzulą losowania w r. 1867	—	—

Akeye.

Banku narodowego sztuka	902.—	903.—
Instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu po 200 zł. wal. austr.	214.80	215.—

	pien.	towar.
Niższo-austr. towarzystwa eskomt. po 500 zł. mon. konw.	594.—	596.—
Północnej kolei Cesarza Ferdynanda po 1000 zł. mon. kon.	1993	1995
Towarzystwa kolei żelaznej państwa po 200 zł. mon. konw. czyli 500 fr.	279.50	280.—
Kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. mon. kon. za 100 zł. (5%) wpłaty	178.75	179.—
Polud.-póln.-niemieckiej kolei komunikacyjnej po 200 zł. m. k.	144.75	145.—
Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 100 zł. (5%) wpłaty	105.—	105.—
Poludn.-Lomb.-weneckiej i centralno-wołoskiej kolei po 200 zł. w. a. z 80 zł. (40%) wpłaty, nowe	159.—	161.—
Kolei Grac-Koflach i towarzystwa górniczego po 200 zł. w. a.	112.—	116.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	447.—	449.—
Lloyda austr. w Tryeście po 500 "	220.—	225.—
Wiedeńskiego towarzystwa akcyonaryuszów młyna parowego po 500 zł. w. a.	340.—	350.—
Listy zastawne.		
Banku narodowego 6letnie po 5% za 100 zł.	101.—	102.—
10 " " 5% " 100 "	97.50	98.—
przeznaczone do losowania po 100 zł.	93.—	93.50
Banku narodowego na 12 miesięcy 5% za 100 zł.	100.—	—
przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł.	89.—	89.25

	pien.	towar.
Losy.		
Instyt. kredyt. dla handlu i przemysłu po 100 zł. waluty austr. za sztukę	105.25	105.50
Towarz. żeglugi parowej na Dunaju po 100 zł. mon. kon.	104.—	104.25
Esterhazego 40 zł. m. k.	84.75	85.50
Salma 40 " "	41.50	42.—
Palfiego 40 " "	38.—	38.50
Clarego 40 " "	37.50	38.—
St. Genois 40 " "	33.—	39.—
Windischgräza 20 " "	23.—	24.—
Waldsteina 20 " "	27.50	28.—
Keglevicha 10 " "	15.50	15.75
Na 3 miesiące.		
Augsburg za 100 zł. połud.-niemieckiej waluty 5%	106.—	106.25
Frankfurt n. M., za 100 zł. połud.-niemieckiej waluty	106.—	106.25
Hamburg za 100 marko banko 2 3/4%	93.50	93.60
London za 100 funtów szterl. 3%	123.25	123.40
Paryż, za 100 franków 3%	49.—	49.5
Kurs złota.		
Dukaty ces. mennicze 5 zł.	81 cen.	5 zł. 83 cen
Korona	16 " 93 "	16 " 95 "
Napoleonodor	9 " 91 "	9 " 92 "
Rosyjski imperyal	10 " 10 "	10 " 12 "

z roku 1854 za 100 zł. — Losowane obligacje dawnego długu państwa: po 5% za 100 zł. —; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —; Metaliki po 5% za 100 zł. 74.80; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —; po 3% za 100 zł. —; po 2 1/2% za 100 zł. —; po 1% za 100 zł. —; Przeznaczone do losow.: z r. 1834 za 100 zł. —; z r. 1839 za 100 zł. —; —. Przeznaczone do losowania obligacje dawnego długu państwa w kraju uprocentowane: po 3% za 100 zł. —; po 2 1/2% za 100 zł. —; po 2 1/4% za 100 zł. —; po 2% za 100 zł. —; po 1 3/4% za 100 zł. —; —. Przeznaczone do losowania obligacje dawnego długu państwa za granicą uprocentowane: po 5% za 100 zł. —; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. —. B. Krajów koronnych. Obligacje indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Banatu Temeskiego, Krocacy i Sławonii —; Galicji —; Bukowiny —; Siedmiogrodu —; innych krajów koronnych —; z klauzulą losowania w roku 1869 —. Lombardoweneckiej pożyczki z roku 1850 po 5% za 100 zł. —.

2. Akeye. Banku narodowego sztuka 907.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 218.—; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —; półn. kolei Cesarza Ferdynanda za 1000 zł. —; towarzystwa kolei żelaznej państwa —; zachod. kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. za 100 zł. (50%) wpłaty —; połud.-póln.-niemieckiej kolei komunik. —; kolei Cisy po 200 złr. m. k. —; lomb.-weneck. kol. żelaz. —; wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa —; austr. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. —; Lloyda w Tryeście po 500 złr. —.

3. Listy zastawne. Banku narod. w mon. konw.: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —; na 6 lat po 5% za 100 zł. —; na 10 lat po 5% za 100 zł. —; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —; w walucie austriackiej: na 12 miesięcy po 5% za 100 zł. —; przeznaczone do losowania po 5% za 100 zł. —; galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

4. Losy. Instytutu kredyt. dla handlu i przemysłu sztuka —; towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju —; pożyczka miasta Tryestu za 100 zł. —.

Kurs wekslowy. Na 3. miesiące: Amsterdam za 100 holenderskich florenów —; Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 105.25. Berlin za 100 talarów —; Wrocław za 100 talar. —; Frankfurt n. M. za 100 zł. połudn. niemieck. waluty —; Genna za 100 lirów piemonckich —; Hamburg za 100 marko banko —; Lipsk za 100 talarów —; Liworna za 100 lirów tokańskich —; Londyn za 10 funtów szterl. 123.30. Lugdun za 100 franków —; Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —; Marsylia za 100 frank. —; Paryż za 100 fr. —; Praga za 100 zł. wal. austr. —; Tryest za 100 zł. wal. austr. —; Wenecja za 100 zł. wal. austr. —.

Na 31 dni. Bukareszt za 100 piastrow wołoskich —; Konstantynopol za 100 piastrow tureckich —; Wekslowe dyskonto banku narod. 5% —; procent od zaliczek banku narodowego na papiery publiczne 5% —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 5 77/100, dukaty ces. pełnej wagi —, korony —, półkorony —.

KRONIKA.

(Pożar.) W Kuniczach, w obwodzie brzeżańskim zniszczył pożar na dniu 21. z. m. dwa domy włościańskie ze wszystkimi budynkami gospodarskimi i całym zapasem zboża. Przyczyny pożaru niedocieceno jeszcze.

(Liczba robotników w Paryżu.) Rozpoczęto teraz w Paryżu obliczenie robotników i robotnic tamtejszych. Liczba tych, którzy zajmują się rozmaitemi rzemiosłami — tak mężczyzn jak i kobiet, wynosić ma około 360.000. Potąd sądzono, że większa część tych robotników składa się z mularzy, cieśli i z innych robotników używanych do budowli. Rzecz się ma jednak inaczej, gdyż najwięcej jest takich, którzy zajmują się szyciem sukien, lub ich przedają, a liczba tych w Paryżu wynosi do 100.000 osób.

(Liczba podróźnych) przybyłych roku 1858 koleją żelazną do Paryża wynosi według obliczenia do 14 milionów.

(Zgromadzenie literatów rosyjskich.) W Petersburgu odbyło się temi czasy w hotelu ministerstwa sprawiedliwości pierwsze zgromadzenie towarzystwa dla wspierania podpadłych literatów i uczonych, na które zebrała się wielka liczba najznakomitszych literatów rosyjskich. Wybrano komitet z 12 członków, a prezydentem samego ministra oświecenia, pana Kowalewskiego.

W y k a z
 dochodów na c. k. uprzyw. galicyjskiej żelaznej kolei „Karola Ludwika.”
 Przestrzeń obrotu 23 mil. *

Miesiąc	Komunikacya osób		Transport towarów		Razem	
	Liczba podróźnych	wał. aust. zł. c.	cełnary celne	wał. aust. zł. c.	wał. aust. zł. c.	
Listopad 1859	25.513	37.651 78	323.223	95.540 1	133.191 79	
Dodawszy do tego od 1. stycznia do 31. paździer. 1859	339.164	510.634 76	3,510 011	985.583 95	1,500.218 71	
Razem	364.677	548 286 54	3,833.534	1,085.123 96	1,603.410 50	
Dochód brutto (na przestrzeni 17 mil) wynosił w listopadzie 1858 r.					87.244 25	

* Z dniem 15. listopada otwarto pod obrót podróźnych i ograniczony transport towarów, przestrzeń z Rzeszowa do Przeworska w długości 5 mil.
 ** Prócz tego transportowano 32.624 celnych cełnarów artykułów własnej administracji bez policzenia należytości transportowej.
 Wiedeń, 1. grudnia 1859.
 C. k. uprzyw. galicyjska kolej żelazna „Karola Ludwika.”